2021. április 29., csütörtök

P9_TA(2021)0156

Bolívia, valamint Jeanine Añez volt elnök és más tisztviselők letartóztatása

Az Európai Parlament 2021. április 29-i állásfoglalása Bolíviáról, valamint Jeanine Áñez volt elnök és más tisztviselők letartóztatásáról (2021/2646(RSP))

(2021/C 506/11)

Az Európai Parlament,

— tekintettel a bolíviai helyzetről szóló, 2019. november 28-i állásfoglalására ([1]),

— tekintettel a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének a bolíviai általános választásokról az Európai Unió nevében tett, 2020. október 23-i nyilatkozatára, valamint a szóvivője által a legutóbbi bolíviai fejleményekről tett, 2021. március 14-i nyilatkozatára,

— tekintettel az Emberi Jogok Amerikaközi Bizottságának (IACHR) a jogszerű eljárásra és az igazságszolgáltatáshoz való jogra vonatkozó Amerikaközi normák Bolíviában való tiszteletben tartásáról szóló, 2021. március 16-i sajtóközleményére,

— tekintettel az ENSZ-főtitkár szóvivőjének tulajdonítható, Bolíviáról szóló, 2021. március 13-i nyilatkozatra,

— tekintettel az Amerikai Államok Szervezete (AÁSZ) főtitkárságának a bolíviai helyzetről szóló, 2021. március 15-i és 17-i nyilatkozataira,

— tekintettel Bolívia politikai alkotmányára,

— tekintettel az Emberi Jogok Amerikai Egyezményére,

— tekintettel a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára,

— tekintettel eljárási szabályzata 144. cikkének (5) bekezdésére és 132. cikkének (4) bekezdésére,

A. mivel a bolíviai politikai és társadalmi helyzet továbbra is súlyos aggodalomra ad okot a 2019. október 20-i elnökválasztás óta; mivel legalább 35 ember meghalt és 833 ember megsebesült a széles körű és erőszakos tiltakozások során, és sok más személyt őrizetbe vettek a jogszerű eljárás szabályainak megsértésével, beszámolók szerint számos esetben megsértve az emberi jogokat; mivel Evo Morales elnök lemondott elnöki tisztségéről, és elhagyta az országot; mivel több vezető lemondása hatalmi vákuumhoz vezetett, és az alkotmánynak megfelelően a szenátus második alelnöke, Jeanine Áñez átvette az ideiglenes elnökséget; mivel a Többnemzetiségű Bolíviai Alkotmánybíróság (TCP) jóváhagyta Jeanine Áñez ideiglenes elnökségét;

B. mivel alkotmányos megbízásukat követően Jeanine Ánez és az ideiglenes hatóságok megtették a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy új demokratikus, inkluzív, átlátható és tisztességes választásokat szervezzenek, amelyekre 2020 októberében került sor a Covid19-járvány okozta kihívások ellenére; mivel a MAS párt színeiben induló Luis Arce nyerte meg az elnökválasztást, akit Jeanine Áñez, valamint a nemzetközi közösség, többek között az Európai Unió is elismert elnökként, biztosítva az átlátható és békés hatalomátadást;

C. mivel megerősítették, hogy az elmúlt hónapokban a MAS támogatói ellen indított számos bírósági eljárást megszüntettek, miközben a MAS kormányával szemben álló politikusokat növekvő számban fenyegettek meg bírósági eljárásokkal; mivel 2021. február 18-án a többnemzeti országgyűlés jóváhagyta a 4461. számú, homályosan csak „legfelsőbb rendeletnek” nevezett jogszabályt, amely általános amnesztiát és kegyelmet biztosított Arce elnök kormányának azon támogatói számára, akiket az Áñez-kormány alatt a 2019 októberében kirobbant „politikai válsággal” kapcsolatos bűncselekmények miatt vontak büntetőeljárás alá;

([1]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2019)0077.

D. mivel 2021. március 13-án Jeanine Áñezt és két miniszterét, Rodrigo Guzmán korábbi energiaügyi minisztert és Álvaro Coimbra korábbi igazságügyi minisztert, valamint a 2019–2020 közötti átmeneti kormányban részt vevő más személyeket „terrorizmus, zendülés és összeesküvés" vádjával őrizetbe vettek, és az ügyészek azzal vádolják őket, hogy 2019-ben államcsínyben vettek részt; mivel előzetes letartóztatásukat hat hónapra meghosszabbították, és Áñez volt elnök elítélése esetén 24 éves börtönbüntetésnek néz elébe; mivel három másik miniszter ellen letartóztatási parancs van érvényben; mivel Jeanine Áñez volt elnöktől fogva tartása kezdetén megtagadták az orvosi ellátást;

E. mivel az ügyészek egy volt MAS-os kongresszusi képviselő panasza alapján emeltek vádat, és azt állítják, hogy a fent említett személyek segítettek, irányítottak, és támogattak olyan szervezeteket – vagy azok tagjai voltak –, amelyek célja Bolívia „alkotmányos rendjének" felborítása volt; mivel az ügyészi vádemelés Jeanine Áñezt mint ideiglenes elnököt érinti, nem mint polgárt vagy más közszereplőt; mivel a 2009. évi alkotmány 159. cikkének (11) bekezdése, 160. cikkének (6) bekezdése, 161. cikkének (7) bekezdése és 184. cikkének (4) bekezdése és a 2010. október 8-i törvény különleges eljárást ír elő az elnök, alelnök és a különböző bíróságok felsőbb tisztviselői elleni eljárás esetén; mivel az Áñez elnök ellen az ügyészség által folytatott bírósági eljárás nem felel meg a bolíviai alkotmánynak; mivel a kísérő dokumentációban szereplő bizonyítékok homályosnak tűnnek;

F. mivel az e bűncselekmények elkövetésével vádolt személyek azt állítják, hogy üldöztetés áldozatai; mivel az eddig letartóztatott személyek azt állítják, hogy nem ismertették előttük megfelelően a vádakat, bár a főügyészi hivatal hangsúlyozta, hogy az elfogatóparancsokat a törvénynek megfelelően és a fogvatartottak jogainak megsértése nélkül bocsátották ki; mivel az ombudsmani hivatal úgy határozott, hogy nyomon követi a bolíviai rendőrség és ügyészség fellépéseit a jogszerű eljárás és a letartóztatott személyek védelemhez való jogának tiszteletben tartása érdekében;

G. mivel az Amerikaközi Demokratikus Charta 3. cikke a hatalmi ágak szétválasztását és függetlenségét a képviseleti demokrácia alapvető elemeként határozza meg; mivel az Emberi Jogok Amerikai Egyezményének 8. cikke hangsúlyozza a bírósági garanciákat és a tisztességes eljárást; mivel több nemzetközi szervezet aggodalmának adott hangot az igazságszolgáltatási mechanizmusokkal való bolíviai visszaélés miatt, valamint amiatt, hogy ezeket a hatalmon lévő párt egyre inkább elnyomó eszközként használja; mivel Arce újonnan megválasztott elnök ígéretet tett arra, hogy kormányzása alatt nem lesz politikai nyomásgyakorlás az ügyészekre és bírákra;

H. mivel a bolíviai igazságszolgáltatási rendszer hitelességét aláássák a függetlenség hiányáról, a politikai beavatkozás kiterjedt gyakorlatáról és a korrupcióról szóló folyamatos jelentések;

I. mivel az IACHR hangsúlyozta, hogy Bolívia bizonyos terrorizmus elleni jogszabályai sértik a jogbiztonság elvét, mert egyebek mellett szerepel bennük a terrorizmus részletes – így óhatatlanul túl tág vagy homályos – meghatározása is; mivel az államoknak a bűncselekmények meghatározásakor tiszteletben kell tartaniuk a jogbiztonság elvét; mivel a Többnemzetiségű Alkotmánybírósághoz jelenleg elbírálásra váró panaszokat nyújtottak be, melyekben kérték a büntető törvénykönyv zendülés bűncselekményéről szóló 123. cikkének, valamint a terrorizmusról szóló 133. cikkének alkotmányellenesnek nyilvánítását, mivel azok állítólagosan megsértik az Emberi Jogok Amerikai Egyezményét és Bolívia alkotmányát;

J. mivel az EU és Bolívia partnersége hosszú múltra tekint vissza, és a jövőben is támogatni fogjuk az ország demokratikus intézményeit, a jogállamiság megerősítését, az emberi jogok érvényesítését, valamint demokratikus és társadalmi fejlődését; mivel az EU 2019-ben és 2020-ban fontos szerepet játszott az országban a megbékélés segítőjeként, valamint támogatást nyújtva a választásokhoz;

1. helyteleníti és elítéli Áñez korábbi ideiglenes elnök, két minisztere és más politikai foglyok önkényes és törvénytelen fogva tartását; felszólítja a bolíviai hatóságokat azonnali szabadon bocsátásukra és az ellenük politikai okokból emelt vádak ejtésére; felszólít átlátható és pártatlan, politikai nyomástól mentes igazságszolgáltatásra, és sürgeti a hatóságokat, hogy hiánytalanul biztosítsák számukra a jó egészségi állapothoz szükséges orvosi ellátást;

2. hangsúlyozza, hogy Áñez korábbi elnök a szenátus második alelnökeként maradéktalanul ellátta a Bolívia alkotmánya által előírt feladatkörét, Evo Morales korábbi elnök – az állítólagos választási csalások miatt kirobbant zavargásokat követő – lemondása után átvéve a megüresedett elnöki tisztséget; rámutat, hogy Bolívia Többnemzetiségű Alkotmánybírósága jóváhagyta a hatalmi jogkör átadását Jeanine Áñeznek; megállapítja, hogy a 2020. október 18-i választások incidensek nélkül, teljes demokratikus garanciák mellett zajlottak le;

2021. április 29., csütörtök

3. hangot ad aggodalmának a bolíviai igazságszolgáltatás függetlenségének és pártatlanságának hiánya, illetve amiatt, hogy az továbbra is strukturális problémákkal küzd; megállapítja, hogy a függetlenség hiánya hátrányosan hat az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre, és általánosabban, csökkenti a polgárok nemzeti igazságszolgáltatásba vetett bizalmát; elítéli, hogy az igazságszolgáltatásra politikai nyomást gyakorolnak a politikai ellenzék üldözése céljából, és hangsúlyozza a megfelelő eljárási garanciák fenntartásának és az igazságszolgáltatás politikai nyomásgyakorlástól való megszabadításának fontosságát; hangsúlyozza, hogy az áldozatokat megilleti a valódi, pártatlan igazságszolgáltatás, és valamennyi felelőst el kell számoltatni, bármiféle – pártállásuk alapján juttatandó – amnesztia vagy kegyelem ígérete nélkül; felszólít a hatalmi ágak függetlenségének teljes körű tiszteletben tartására és valamennyi jogi eljárás teljes átláthatóságának biztosítására;

4. hangsúlyozza, hogy minden bírósági eljárást a nemzetközi jogban elismert jogszerű eljárás elvének teljes tiszteletben tartása mellett kell lefolytatni; hangsúlyozza, hogy ezek során biztosítani kell az igazságszolgáltatási garanciákat, a hatékony jogvédelmet és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést, amelyek részét képezik a független és pártatlan, más állami intézmények befolyásától mentes igazságszolgáltatásnak;

5. sürgeti Bolíviát, hogy késlekedés nélkül indítson el igazságszolgáltatási rendszerében – különösen annak összetétele tekintetében – strukturális változtatásokat és reformokat annak érdekében, hogy biztosítottak legyenek a tisztességes és hiteles tárgyalások garanciái, a pártatlanság, valamint az eljárások jogszerűsége; felszólítja Bolívia kormányát, hogy kezelje az országban széles körben elterjedt korrupció kérdését; felszólítja a bolíviai kormányt, hogy módosítsa a büntető törvénykönyvnek a zendülés és a terrorizmus bűncselekményeiről szóló cikkeit, amelyek túlságosan tág fogalommeghatározásokat tartalmaznak a terrorizmusra vonatkozóan, és ezáltal teret adnak a jogszerűség és az arányosság elvének megsértésére;

6. felszólítja a bolíviai ügyészséget, hogy indítsa újra az azzal kapcsolatos vizsgálatot, hogy a Morales-kormány állítólag 1,6 millió USD összegű állami támogatást folyósított szabálytalan kifizetések révén a Neurona tanácsadó cégnek;

7. emlékeztet arra, hogy a demokratikus értékek, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartásának előmozdítása érdekében elengedhetetlen a bolíviai intézmények keretében a párbeszéd fejlett és hatékony csatornáinak fenntartása; felszólítja a bolíviai hatóságokat, hogy indítsanak el megbékélési folyamatot a bolíviai társadalomban látens módon jelenlévő feszültségek és ellenségeskedés megszüntetése céljából;

8. aggodalmát fejezi ki a Bolíviában 2019 óta kibontakozó és egyre súlyosbodó társadalmi és politikai helyzet miatt, és mély sajnálatát fejezi ki a minden oldalon áldozatokat követelő bolíviai zavargások tragikus következményei miatt; hangsúlyozza, hogy feltétlenül fenn kell tartani az állam teljes mértékben jogszerű, többnemzetiségű és többnyelvű jellegét; felszólítja Bolíviát, hogy hajtson végre strukturális változtatásokat és reformokat, többek között nevezzen ki független és pártatlan ombudsmant az országban kialakult válságok kiváltó okainak kezelése érdekében;

9. úgy véli, hogy az EU-nak és Bolíviának folytatnia és fokoznia kell az együttműködést és a párbeszédet a GSP+ tárgyalások keretében, mivel Bolívia az Andok Közösség egyetlen olyan országa, amely nem kötött megállapodást az EU-val; úgy véli, hogy az EU-nak továbbra is Bolívia mellett kell állnia, és készen kell állnia az együttműködés elmélyítésére, feltéve, hogy egyértelmű lépések történnek a helyzet javítása érdekében, és tiszteletben tartják a demokráciát, a jogállamiságot és az emberi jogokat;

10. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, Bolívia kormányának, a Bolíviai Többnemzetiségű Alkotmánybíróságnak, az Amerikai Államok Szervezetének, az Emberi Jogok Amerikaközi Bizottságának, az Andok Parlamentnek és az Euro–Latin-amerikai Parlamenti Közgyűlésnek, az ENSZ főtitkárának és az ENSZ emberi jogi főbiztosának.